

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความสนใจและความต้องการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรสาขาการจัดการการศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มีงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

2.1 ความหมายและภารกิจอุดมศึกษา

การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาในระดับหลังการศึกษาขั้นพื้นฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 16 กำหนดว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา อุดมศึกษาถือเป็นการศึกษาระดับสูงของประเทศ เป็นแหล่งรวมวิทยาการหลากหลายแขนง และศูนย์รวมของผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการในศาสตร์สาขาต่างๆ จำนวนมาก

สถาบันอุดมศึกษา จึงนอกจากมีภาระหน้าที่สำคัญในการผลิตบัณฑิต สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ และนวัตกรรม บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมแล้ว ยังต้องมีบทบาทสำคัญในการตอบสนอง ชี้นำ เตือนภัยและแก้ปัญหาให้กับสังคม อุดมศึกษาจึงเป็นเสมือนสมอง/ชุมก้ำลังทางวิชาการ และจิตวิญญาณของสังคม

การที่สถาบันอุดมศึกษาจะสามารถดำเนินการกิจ ตามบทบาทหน้าที่ดังกล่าว ให้บรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน (autonomy) ทั้งด้านการบริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ และบริหารบุคลากรและมีเสรีภาพทางวิชาการ (academic freedom) เพื่อสามารถคิดค้นแสวงหาความรู้ ความจริง เพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมและพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการให้กับประเทศ และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศ ทั้งนี้ ควบคู่กับความรับผิดชอบต่อที่สถาบันพึงมีต่อสังคมและประเทศชาติ ภายใต้การกำกับและตรวจสอบโดยรัฐและประชาชน การบริหารจัดการอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีเอกภาพในด้านนโยบาย แต่มีความหลากหลายในรูปแบบและวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้สามารถเข้าถึงความต้องการของกลุ่มต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง เน้นการระดมทรัพยากรและการมีส่วนร่วมจากทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนองค์กรท้องถิ่นชุมชน และประชาชน

2.2 การส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 43 ได้บัญญัติให้การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนมีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับติดตามการประเมินคุณภาพและ

มาตรฐานการศึกษาจากรัฐ ในมาตรา 45 ให้จัดการศึกษาได้ทุกระดับ โดยรัฐกำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนดำเนินการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการด้วยตนเอง มีความคล่องตัวและเสรีภาพทางวิชาการในมาตรา 46 ได้กำหนดให้รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุนและสิทธิประโยชน์ต่างๆ รวมทั้งด้านวิชาการ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและพึ่งตนเองได้

บทบาทและการกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคต

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินการกิจให้ชัดเจนมากขึ้น สอดคล้องกับความเป็นจริงและความต้องการของสังคม ซึ่งนอกเหนือจากการที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมวิชาการและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่คนในท้องถิ่น มุ่งเน้นในเชิงคุณภาพมากกว่ามุ่งหวังผลกำไรเป็นหลัก ทั้งนี้ต้องคำนึงว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะเป็นที่ต้องการของตลาดในระยะยาวได้นั้น จำเป็นต้องสะสมชื่อเสียงและมีคุณภาพที่เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของตลาดแรงงาน แต่การดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ทุนจำนวนมาก เพื่อการริเริ่มและดำเนินการต่อไป

2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรร่วมรับผิดชอบในการผลิตบัณฑิตสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศในอนาคตมากขึ้น โดยเฉพาะการผลิตในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งมีแนวโน้มว่าการผลิตบัณฑิตในภาครัฐเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนที่สนใจจะเข้าศึกษาเพิ่มมากขึ้นรวมทั้งความต้องการของชาติในอนาคต

3. การกิจในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาไปสู่การดำเนินการกิจอย่างเต็มรูปแบบ ทั้งในด้านการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม ตลอดจนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการดำเนินการกิจในปัจจุบันมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตเป็นส่วนใหญ่ แต่บทบาททางด้านอื่นๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเป็นสิ่งดึงดูดให้สังคมเห็นความสำคัญและให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้พัฒนายิ่งขึ้น

4. เพื่อส่งเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ ตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการที่เป็นเอกลักษณ์ของสถาบันในระยะยาวนั้น การแสวงหาความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพทางวิชาการสูงเป็นสิ่งจำเป็น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงควรแสวงหาความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อโอกาสในการพัฒนาคุณภาพบุคลากร คุณภาพผู้เรียนของสถาบัน ตลอดจนคุณภาพการจัดการ ซึ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อสถาบันในระยะยาว

5. เนื่องจากคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในปัจจุบันยังไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงควรมีนโยบายในการส่งเสริมและเกื้อกูลการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วยกัน ในรูปแบบต่างๆ ภายใต้ผลประโยชน์ตอบแทนที่เหมาะสมซึ่งกันและกัน

2.3 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา

ตามที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๓๔ กำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา

คณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อใช้เป็นกลไกระดับกระทรวง ระดับคณะกรรมการการอุดมศึกษา และระดับหน่วยงานเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษาในคราวประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ จึงประกาศมาตรฐานการอุดมศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

มาตรฐานการอุดมศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐาน 3 ด้าน 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต

บัณฑิตระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและความรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมืองและพลโลก

ตัวบ่งชี้

1.1 บัณฑิตมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน สามารถเรียนรู้ สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง สามารถปฏิบัติงานและสร้างงานเพื่อพัฒนาสังคมให้สามารถ

แข่งขันได้ในระดับสากล

1.2 พันธกิจมีจิตสำนึก ดำรงชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ โดยยึดหลัก
คุณธรรม จริยธรรม

1.3 พันธกิจมีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีการดูแล เอาใจใส่ รักษาสุขภาพ
ของตนเองอย่างถูกต้อง เหมาะสม

2. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา

มีการบริหารจัดการการอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และพันธกิจของการอุดมศึกษา
อย่างมีคุณภาพ

ก. มาตรฐานด้านธรรมาภิบาลของการบริหารการอุดมศึกษา

มีการบริหารจัดการการอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงความ
หลากหลายและความเป็นอิสระทางวิชาการ

ตัวบ่งชี้

(1) มีการบริหารจัดการบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความยืดหยุ่น
สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคมเพื่อเพิ่มศักยภาพใน
การปฏิบัติงานอย่างมีอิสระทางวิชาการ

(2) มีการบริหารจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คล่องตัว โปร่งใสและตรวจสอบได้ มีการจัดการศึกษาผ่านระบบ
และวิธีการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่าคุ้มทุน

(3) มีระบบการประกันคุณภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน
การอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข. มาตรฐานด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษา

การดำเนินงานตามพันธกิจของการอุดมศึกษาทั้ง ๔ ด้าน อย่างมีคุณภาพ โดยมี
การประสานความร่วมมือร่วมพลังจากทุกภาคส่วนของชุมชน และสังคมในการจัดการความรู้

ตัวบ่งชี้

(1) มีหลักสูตรและการเรียน การสอนที่ทันสมัย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการ
ที่หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบ
ผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้ และการสร้างงานด้วยตนเองตามสภาพจริง ใช้การวิจัยเป็นฐาน
มีการประเมินและใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการหลักสูตร ตลอดจนมี
การบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียน การสอน

(2) มีการวิจัยเพื่อสร้างและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ความรู้และทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ตามศักยภาพของประเภทสถาบัน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งใน และต่างประเทศเพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับนานาชาติของสังคมและ ประเทศชาติ

(3) มีการให้บริการวิชาการที่ทันสมัยเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของ สังคมตามระดับความเชี่ยวชาญของประเภทสถาบัน มีการประสานความร่วมมือระหว่าง สถาบันอุดมศึกษากับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง และความยั่งยืนของสังคมและประเทศชาติ

(4) มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีการปรับใช้ศิลปะ วัฒนธรรมต่างประเทศอย่างเหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

3. มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ การแสวงหา การสร้างและการจัดการความรู้ตามแนวทาง/หลักการอันนำไปสู่สังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้

3.1 มีการแสวงหา การสร้าง และการใช้ประโยชน์ความรู้ เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการจัดการการศึกษาทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและ เทศ เพื่อเสริมสร้างสังคมฐานความรู้

3.2 มีการบริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการวิจัยแบบบูรณาการ หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หลักการสร้างเครือข่าย และหลักการประสานความร่วมมือรวมพลัง อันนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

2.4 การเรียนระดับบัณฑิตศึกษา

ในทฤษฎีของสมบัติ นพวัถ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร กล่าวถึงการ เรียนในระดับบัณฑิตศึกษามี 3 ระดับ (สมบัติ นพวัถ 2550) คือ ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญาโท ปริญาเอก เรียกว่า บัณฑิตศึกษา คือการศึกษาต่อจากปริญญาตรี จบปริญญาตรีเรียกว่า "บัณฑิต" แปลว่า ผู้ทรงความรู้ ผู้มีปัญญา นักปราชญ์ ถ้าจบปริญญาโท เรียกว่า มหบัณฑิต "มหา" แปลว่า ใหญ่ ยิ่งใหญ่ มหบัณฑิต จึงหมายถึง ผู้ทรงความรู้อันยิ่งใหญ่ ผู้มีปัญญา อันยิ่งใหญ่ นักปราชญ์ใหญ่ จบปริญญาเอก เรียกว่า คุศณบัณฑิต "คุศณ" แปลว่า ความยินดี ความชื่นชม คุศณ

บัณฑิต จึงหมายถึง ผู้ทรงความรู้อันน่ายินดี ผู้มีปัญญาอันน่าชื่นชม นักปราชญ์ที่น่าชื่นชมยินดี
ผู้เรียน ต้องถามตัวเองว่า จบปริญญาตรีมาเป็นบัณฑิตตามนิยามหรือไม่? เรียนปริญญาโท ปริญญา
เอกอย่างไร? จึงจะได้ตามนิยาม

เรียนบัณฑิตศึกษาทำไม?

เหตุจูงใจในการเรียนบัณฑิตศึกษาจะส่งผลไปถึงพฤติกรรมการเรียน ไม่มากก็น้อย เช่น

1. เรียนฆ่าเวลา สาเหตุ ไม่มีงานทำ ไม่อยากทำงาน ไม่ได้งานอย่างใจ พฤติกรรม เรียนบ้าง
โศดบ้าง ไม่สนใจเรียน
 2. เรียนหาอาชีพ สาเหตุ จบมาในสาขาที่หางานยาก มีความรู้ไม่ตรงกับงาน รัฐ เอกชน หรือ
อาชีพที่อยากทำ พฤติกรรม สนใจเรียนเป็นครั้งคราว เฉพาะวิชาหรือเนื้อหาที่อยากเรียน
 3. เรียนถึระดับ สาเหตุ อยากมีวุฒิสูงขึ้น ตามใจพ่อแม่ เพื่อชื่อเสียงวงศ์ตระกูล อยากมี
หน้ามีตา พฤติกรรม ทั้งสนใจเรียนและไม่สนใจเรียน แล้วแต่แรงจูงใจเป็นพักๆ ส่วนใหญ่ไม่สนใจ
มากกว่า
 4. เรียนรับทรัพย์เพิ่ม สาเหตุ เพื่อได้เงินเดือนเพิ่ม หางานง่าย เงินเดือนดี พฤติกรรม
แรงจูงใจสูง ตั้งใจเรียน ทำอย่างไรก็ได้เพื่อให้จบเร็วๆ
 5. เรียนเติมความรู้ สาเหตุ อยากพัฒนาตนเอง เพิ่มความสามารถ เพิ่มคุณค่าให้ตัวเอง
พฤติกรรม สนใจ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน
- ไม่ว่าด้วยเหตุจูงใจใดๆ ถ้ามีโอกาสได้เรียนระดับบัณฑิตศึกษาต้องสนใจ และตั้งใจเรียน
เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุความหมายของมหาบัณฑิต และคุษฎีบัณฑิต

เรียนระดับบัณฑิตศึกษาเพื่ออะไร?

คนมีความรู้ ย่อมหางานง่าย การมีงานทำนำไปสู่การได้เงิน จึงมีคำกล่าวว่า ความรู้ คือ
งาน , งาน คือ เงิน แต่นักธุรกิจปัจจุบัน สรุปว่า ความรู้ คือ เงิน

มีความรู้หาเงินง่าย จริงหรือ? การเรียนปริญญาโท ปริญญาเอก เพื่อให้ได้ความรู้อย่างเดียว
ก็พอใช้ไหม? ความรู้อย่างเดียว คือเงิน ใช่หรือไม่?

เรียนบัณฑิตศึกษา ควรเกิด 4 สิ่ง ต่อไปนี้ คือ

ความรู้ ปัญญา คุณค่า วิสัยทัศน์

ด้วยเหตุที่การเรียนบัณฑิตศึกษามีทั้ง ความรู้ ปัญญา วิสัยทัศน์ และคุณค่า

การเรียนปริญญาเอก จึงยากกว่าปริญญาโท/ การเรียนปริญญาโท จึงยากกว่าปริญญาตรี

การเรียนปริญญาเอก จึงเรียนรายวิชาน้อยกว่าปริญญาโท / การเรียนปริญญาโท จึงเรียนรายวิชาน้อยกว่า ปริญญาตรี

การเรียนปริญญาเอก และการเรียนปริญญาโท จึงเรียนในห้องเรียนน้อยกว่านอกห้องเรียน เพราะเป้าหมายการเรียนบัณฑิตศึกษามีใช่แค่ความรู้ตามตำรา มีใช่เฉพาะความรู้ในห้องเรียน แต่สังคม โลก คือ แหล่งความรู้ คือ ห้องเรียนบัณฑิตศึกษา

เรียนบัณฑิตศึกษาอย่างไร?

1. ต้องศึกษาว่าจะเรียนสาขาใด? ตนเองมีเป้าหมายใดในอนาคต จะเรียนต่อสาขาเดิม หรือจะเรียนต่างสาขา ด้วยเหตุผลอะไร? มีความรู้เดิมเพียงพอหรือไม่? มีความพร้อมหรือไม่?
2. ต้องเลือกแผนการเรียน การเรียนบัณฑิตศึกษา ระดับปริญญาโท มี 2 แผน คือ แผน ก ทำวิทยานิพนธ์ หรือ เรียนรายวิชา และทำวิทยานิพนธ์ มุ่งเน้น การศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ใหม่ ส่วนแผน ข เรียนรายวิชา และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มุ่งเน้นความหลากหลายขององค์ความรู้ใหม่ ระดับปริญญาเอก มี 2 แบบ คือ แบบ 1 ทำวิทยานิพนธ์ แบบ 2 เรียนรายวิชาและทำวิทยานิพนธ์ ทั้ง 2 แผน และ 2 แบบ มีศักดิ์และสิทธิ์เหมือนกัน ผู้เรียนต้องถามตนเองว่าต้องการอะไร? มุ่งรู้ลึก หรือ มุ่งรู้กว้าง
3. ต้องวางแผนการเรียน ทั้งการเรียนรายวิชา และการทำวิทยานิพนธ์ หรือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเลือกรายวิชา และการลงทะเบียน จำนวนหน่วยกิตแต่ละภาคเรียน แล้วต้องพยายามทำให้ได้ตามแผน อย่าปล่อยให้เวลาผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์
4. ต้องรู้วิธีเรียน การเรียนบัณฑิตศึกษาเป็นกระบวนการแห่งการเรียนรู้ กระบวนการแห่งปัญญา ในกระบวนการดังกล่าว หลักการเก่าแก่ของไทยที่ยังใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตราบนานัปกาล คือ สุ จิ ปุ ลิ

2.5 แผนพัฒนามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ปีการศึกษา 2551-2555

วิสัยทัศน์ "เป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยเอกชนชั้นนำของประเทศไทย"

พันธกิจ

1. ชำรงไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการบริหารและเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงิน
2. สร้างความเข้มแข็งของศิษย์เก่า ให้สามารถร่วมพัฒนามหาวิทยาลัยและสังคม
3. ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถ ด้านวิชาชีพภาษา เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้าใจเรื่องของวิทยาศาสตร์และการสื่อสาร
4. พัฒนาบุคลิกภาพนักศึกษาให้สามารถปรับตัวและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก

5. ผลิตภัณฑ์ที่มีความพร้อมและกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ด้านต่างๆ
6. พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการให้นักศึกษาทุกสาขาวิชา
7. ปลุกฝังให้นักศึกษามีคุณธรรม มีหลักการดำเนินชีวิตและศรัทธาในความดีงาม โดยยึดความพอเพียงและอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย
8. ดำเนินการเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถสูง และมีความเป็นมืออาชีพ
9. สร้างขวัญและกำลังใจเพื่อให้บุคลากรทุ่มเทและผูกพันต่อภารกิจ
10. ผลักดันให้เกิดบรรยากาศความร่วมมือ พลวัต นวัตกรรม ความหลากหลาย และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในหมู่บุคลากรของมหาวิทยาลัย
11. สร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานแก่บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและอุทิศตนเพื่อการพัฒนามหาวิทยาลัย
12. ให้บริการทางวิชาการและศิลปวัฒนธรรมแก่ชุมชนและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
13. ใช้พลังวิชาการในการชี้แนะสังคมไทย
14. มีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการริเริ่มงานวิจัยที่มีประโยชน์ในระดับชาติ
15. ให้บริการวิชาการในการพัฒนาวิชาการแก่ประเทศและภูมิภาค

ความเชื่อมโยงของแผนพัฒนามหาวิทยาลัย 5 ปี กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550 - 2554) และแผนพัฒนาอุดมศึกษา 15 ปี (2551 - 2565)

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ถือเป็นส่วนหนึ่งของกลไกในการพัฒนาประเทศ เนื่องด้วยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนขนาดใหญ่ ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ แผนพัฒนามหาวิทยาลัย จึงจะต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาอุดมศึกษา 15 ปี (ฉบับที่ 2 พ.ศ.2551 - 2565) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาดังนี้

หัวใจของแผนพัฒนามหาวิทยาลัย พ.ศ.2551 - 2555 อยู่ที่การสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตและคุณภาพทางวิชาการของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการแสดงศักยภาพ ทางวิชาการของมหาวิทยาลัยให้เป็นที่ประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่กล่าวถึงคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยที่ “เป็นปัญหาอย่างต่อเนื่อง แม้การขยายโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น” และมุ่งเน้นให้สถาบันการศึกษาปรับปรุงคุณภาพอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อให้สามารถ ผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ และเตรียมพร้อมสำหรับการเปิดเสรีภาคบริการ ซึ่งรวมถึงการเปิดเสรีในอุตสาหกรรมการศึกษาด้วย

ทั้งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชาติ ฉบับที่ 10 และแผนพัฒนาอุดมศึกษา 15 ปี ฉบับที่ 2 ได้กล่าวถึงแนวโน้มการลดลงของอัตราการเกิด ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ที่สำคัญและจะส่งผลกระทบต่ออัตราการลงของประชากรวัยอุดมศึกษา อีกทั้งจะทำให้โครงสร้างอายุของสังคมไทยเข้าสู่สังคมที่มีคนวัยทำงานมากขึ้น มีประชากรวัยเด็กลดลง และจะส่งผลให้มีประชากรวัยทำงานในอนาคตลดลง ทำให้สังคมต้องเร่งพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของมนุษย์ให้สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ แผนพัฒนามหาวิทยาลัยจึงให้ความสำคัญเป็นพิเศษสำหรับการให้บริการทางวิชาการ โดยกำหนดกลยุทธ์ “พัฒนาบริการวิชาการเชิงรุก” ด้วย 3 กลยุทธ์ย่อย เพื่อรองรับความต้องการการฝึกอบรมของคนวัยทำงาน และการพัฒนาผลิตภาพของทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งการบริการวิชาการที่หลากหลายเช่นการพัฒนาครู และการพัฒนาชุมชน เป็นต้น อันจะเป็นการสนับสนุนนโยบาย “การศึกษาตลอดชีวิต” ของทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 และแผนพัฒนาอุดมศึกษาฉบับที่ 2

ในด้านการพัฒนาบัณฑิตนั้น แผนพัฒนามหาวิทยาลัย พ.ศ.2551 - 2555 ได้กำหนดลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 6 ประการ คือ (1) ความรู้ (2) ทักษะความคิด (3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (4) ทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสาร (5) การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม และ (6) การมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม อีกทั้งให้มีการเสริมสร้างบุคลิกภาพและความคิดในการดำเนินชีวิตแบบไทยและสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นให้นักศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาคนที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่น้อมนำเอาแนวเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นหลักในการพัฒนาประเทศ จึงทำให้แผนการพัฒนานั้นไม่เพียงแต่เน้นศักยภาพ สมรรถนะ ทักษะ และความรู้เท่านั้น แต่ยังเน้นให้มี “คุณธรรม นำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนทั้งด้านจิตใจ ทักษะชีวิต และความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต...” รวมทั้ง “ปลูกฝังทัศนคติ และการเรียนรู้ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม” “สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนเกิดความตระหนักและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย”

แผนพัฒนามหาวิทยาลัย พ.ศ.2551 - 2555 ยังคงให้ความสำคัญอย่างมากกับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดให้ผู้บริหารเยี่ยมชมชั้นเรียน การจัดอบรมเทคนิคการสอน การแบ่งกลุ่มเรียนตามความสามารถ รวมทั้งการพัฒนาเว็บไซต์ของอาจารย์ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนในยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่ “เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ค้นหาศักยภาพเด็ก และพัฒนาให้สอดคล้องกับความสามารถ และความถนัด”

แผนพัฒนามหาวิทยาลัยกำหนดให้การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยการปรับองค์ประกอบของกรรมการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีผู้ปฏิบัติหรืออยู่ในวิชาชีพอย่างน้อย 1 ใน 3 และให้มีการประเมินหรือปรับปรุงหลักสูตรทุก 3 ปี ซึ่งสอดคล้องกับแนวของแผนพัฒนาอุดมศึกษาฉบับที่ 2 ที่กำหนดให้ "มีการออกแบบระบบความเชื่อมโยงระหว่างอุดมศึกษาและภาคการผลิต เพื่อสร้างภารกิจของมหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่งที่ใช้อุปสงค์จากภาคการผลิตเป็นตัวตั้งทั้งการจัดหลักสูตร และการเรียนการสอน การบริการวิชาการ การวิจัย"

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

"มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าเพิ่มให้แก่บัณฑิต"

- การสร้างความเข้มแข็งของขอบเขตงานในปัจจุบัน
- การทำงานเป็นระบบ มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และประเมินผลการปฏิบัติงาน
- การทำงานเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก
- การทำงานเชิงรุก
- การร่วมทำงานเป็นทีมระหว่างหน่วยงานต่างๆ
- การให้ความสำคัญกับคุณภาพและภาพลักษณ์

กลยุทธ์หลักและกลยุทธ์ย่อย

พัฒนาคุณภาพบัณฑิต

1. ปรับเปลี่ยนทัศนคติในการเรียนของนักศึกษา
2. พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
3. ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. เพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียน
5. พัฒนาบุคลิกภาพและทักษะเพื่อความพร้อมในการประกอบอาชีพ
6. จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์
7. สร้างความเข้มแข็งของสหกิจศึกษา การฝึกงานและการมีงานทำของบัณฑิต
8. ปรับระบบการปฏิบัติงานเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา

2.6 การวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดย เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2549)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ตลอดจนเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้วิธีวิทยาแบบผสม (mixed methodology) อาศัยกระบวนการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กันไป ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษาพหุกรณี (multiple case study) ซึ่งผสมผสาน grounded theory กับการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร โดยได้ศึกษามหาวิทยาลัยที่เปิดสอนสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 4 แห่ง

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรปริญญาโทส่วนใหญ่ ทั้งแผน ก (2) และแผน ข มีวัตถุประสงค์เหมือนกัน แต่มีบางมหาวิทยาลัยวัตถุประสงค์ของแผน ก (2) อย่างหนึ่งและวัตถุประสงค์ของแผน ข อีกอย่างหนึ่ง โดยแผน ก (2) เป็นการผลิตงานวิจัย สร้างองค์ความรู้ใหม่ ส่วนแผน ข นั้นเป็นการบริโภคนงานวิจัยหรือนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์
2. จำนวนหน่วยกิตหลักสูตรปริญญาโทของกรณีศึกษาอยู่ระหว่าง 40-45 หน่วยกิต และจากกรณีศึกษาปรากฏว่าจำนวนหน่วยกิตของแผน ก (2) และแผน ข มีเท่ากัน
3. มหาวิทยาลัยไทยทั้งของรัฐและเอกชนที่เปิดสอนทั้งปริญญาโทและปริญญาเอกมีหลักสูตรแยกจากกัน โดยมีปริญญาโทหลักสูตรหนึ่ง ปริญญาเอกหลักสูตรหนึ่ง
4. นักศึกษาในหลักสูตรแผน ก (2) มีจำนวนน้อย แต่นักศึกษาในหลักสูตร แผน ข มีจำนวนมาก ในขณะที่เดียวกันนักศึกษาภาคปกติ มีจำนวนน้อยหรือไม่มีเลย นักศึกษาภาคพิเศษในหลักสูตรแผน ข มีจำนวนมาก และจำนวนนักศึกษามีแนวโน้มลดลง
5. บางมหาวิทยาลัยมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดอาจารย์ประจำที่มีวุฒิปริญญาโทหรือปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา

6. บางมหาวิทยาลัย อาจารย์ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการสอนและการบริหารการศึกษา กำลังจะเกษียณอายุราชการ มีข้อจำกัดและขาดการวางแผนเพื่อหาอาจารย์ทดแทน

7. มหาวิทยาลัยเอกชนบางแห่ง มีกลยุทธ์ในการหาอาจารย์ทดแทนโดยการเชิญอาจารย์ประจำจากมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นอาจารย์พิเศษ เมื่ออาจารย์พิเศษเหล่านั้นเกษียณอายุราชการแล้ว จึงเชิญเป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยเอกชน

8. บางมหาวิทยาลัยมีนักศึกษามาก การเรียนจัดเป็นกลุ่มใหญ่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนมีค่อนข้างน้อยทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน มีผลกระทบต่อคุณภาพของวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์

9. นักศึกษาในหลักสูตรปริญญาโทมีทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเรียนร่วมกันในชั้นเดียวกัน การเรียนการสอนจึงไม่อาจกำหนดจุดเน้นได้ว่าหลักสูตรมุ่งที่จะพัฒนาผู้บริหาร หรือเป็นหลักสูตรเพื่อเตรียมผู้บริหาร

10. คำอธิบายรายวิชา บางรายวิชาในหลักสูตรมีลักษณะเป็นแท่ง ระบุเฉพาะประเด็นหรือเฉพาะสาขาของการบริหารการศึกษา ไม่เชื่อมโยงหรือบูรณาการกับสาขาอื่น ๆ ของการบริหารการศึกษา หรือสาขาอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงหรือสัมพันธ์กับการบริหารการศึกษา

11. บางมหาวิทยาลัยขาดการจัดประสบการณ์ตรงหรือประสบการณ์เทียบเคียง ในการบริหารการศึกษา การเรียนการสอนจึงเน้นทฤษฎีและวิธีการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ โดยไม่ปฏิบัติจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักสูตรการเตรียมผู้บริหาร

12. เวลาในการศึกษา บางมหาวิทยาลัยใช้วิธีการจัดการที่จะให้นักศึกษาจบได้ภายใน 2 ปี และนักศึกษาภาคพิเศษใช้เวลาเรียนเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ จึงไม่มีเวลาพอที่จะค้นคว้าในห้องสมุด

13. การสอบประมวลความรู้ข้อเขียนนั้นมีสอบทุกมหาวิทยาลัย แต่บางมหาวิทยาลัยสอบปากเปล่าด้วย และบางมหาวิทยาลัยสอบประมวลความรู้เฉพาะวิชาเอกเท่านั้น แต่บางมหาวิทยาลัยกำหนดให้สอบวิชาพื้นฐาน เช่น วิชาวิจัยอีกด้วย นอกจากนี้ บางมหาวิทยาลัยกำหนดว่านักศึกษาจะต้องสอบภาษาอังกฤษด้วย ซึ่งถือเป็นข้อกำหนดอย่างหนึ่งในการสำเร็จการศึกษา

14. วิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่ทำให้สำเร็จการศึกษาช้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อจำกัดเรื่องเวลาของนักศึกษา การเรียนการสอนวิชาวิจัยที่เน้นเชิงทฤษฎีมากกว่าจะนำ

ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ ประกอบกับมีข้อจำกัดเกี่ยวกับประสบการณ์วิจัยทางบริหารการศึกษาของ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ จริยธรรมในการวิจัยของผู้เกี่ยวข้อง จึงทำให้ทาง มหาวิทยาลัยหลีกเลี่ยงการทำสารนิพนธ์ (6 หน่วยกิต) โดยลดจำนวนหน่วยกิตลงเหลือ 3 หน่วยกิต และเปลี่ยนสารนิพนธ์เป็นรายวิชา

15. อาจารย์ผู้สอนบางราย มีประสบการณ์ในการบริหารน้อยกว่าผู้เรียน จึงมีผลทำให้เน้นการสอนเชิงทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ และขาดการสอนที่เชื่อมโยงระหว่างทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติ นอกจากนี้ อาจารย์บางรายมีการเรียนรู้และประสบการณ์ไม่สอดคล้องกับวิชาที่สอน จึงทำให้การเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับปัญหาความเป็นจริงในโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาตั้งแต่ประเด็นของการรับเข้าเรียน หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การสำเร็จการศึกษา และคุณภาพบัณฑิต ซึ่งได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม จำนวน 5 ฉบับ ประกอบด้วย แบบสอบถามฉบับผู้เรียน แบบสอบถามฉบับหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา แบบสอบถามผู้สำเร็จการศึกษา แบบสอบถามผู้บังคับบัญชาผู้สำเร็จการศึกษา และแบบสอบถามผู้ได้บังคับบัญชาผู้สำเร็จการศึกษา การวิเคราะห์บางส่วนได้พยายามจำแนกประเด็นที่วิเคราะห์ตามแหล่งข้อมูล 4 แหล่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยปิดของรัฐ มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยราชภัฏ รวมจำนวนสถาบันการศึกษาที่ใช้วิเคราะห์ 21 สถาบันการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 493 คน

ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการรับเข้าศึกษา มีการรับรู้ข่าวสารการสมัครสอบเข้าศึกษาจากการบอกของเพื่อนมากที่สุด วิชาที่ใช้ในการสอบคัดเลือกส่วนมากจะเป็นวิชาเฉพาะมากที่สุด เนื่องจากเป็นศาสตร์โดยตรงกับวิชาชีพและสาขาที่จะเข้าทำการศึกษา ค่าใบสมัครสอบและค่าสมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านการบริหารการศึกษาส่วนใหญ่คือ 200 บาท ส่วนค่าสมัครสอบ คือ 400 บาท ก็ถือได้ว่าเป็นมูลค่าเงินที่ไม่สูงมากนัก การรับเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทสาขการบริหารการศึกษามีแนวโน้มลดลงจากปีการศึกษา 2544 ถึงปีการศึกษา 2547 ทั้งในมหาวิทยาลัยปิดของรัฐ มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมหาวิทยาลัยปิดของรัฐ มีแนวโน้มลดลงมากกว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏ แต่ในมหาวิทยาลัยเอกชน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ส่วนการรับเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกสาขการบริหารการศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งในมหาวิทยาลัยปิดของรัฐ มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ส่วนมากจะเรียนในแผน ข ทั้งในมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน ส่วนในแผน ก (2) ที่ต้องทำวิทยานิพนธ์ด้วยมีจำนวนน้อยกว่าแผน ข ยกเว้นมหาวิทยาลัยสถาบันราชภัฏ ซึ่งพบว่า จำนวนผู้เรียนปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา แผน ก (2) ซึ่งต้องทำวิทยานิพนธ์และศึกษารายวิชาด้วยมีมากกว่าแผน ข นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่าในโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาโทที่ใช้ในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับสภาพที่นำไปใช้ได้จริงในเพียงระดับปานกลาง ซึ่งอาจมาจากเนื้อหาวิชายังไม่เข้มข้นเพียงพอในภาคทฤษฎี หรือเนื้อหาวิชาไม่ทันสมัย หรือล้าสมัยไปแล้ว เนื่องจากเขียนไว้นานแล้วแต่ยังไม่มีการปรับปรุง โดยการจัดการศึกษานั้น มีการจัดการศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน โดยใช้อาจารย์ผู้สอนจากทั้งอาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา อาจารย์ประจำสาขาที่เกี่ยวข้อง และอาจารย์พิเศษจากภายนอกสถาบัน เนื่องจากความไม่เพียงพอของอาจารย์ผู้สอน การจัดวิชาและระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน 15-18 สัปดาห์/รายวิชา และเป็นภาคทฤษฎีประมาณ 60-70 % วิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนใช้หลากหลายวิธีการ ขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอน โดยประเด็นที่สำคัญประการหนึ่ง คือ วิชาที่ใช้จัดการเรียนการสอน แม้ชื่อวิชาจะเป็นทฤษฎี หรือการบริหารจัดการขั้นสูง ในการศึกษาในระดับปริญญาเอกนั้น อาจารย์ผู้สอนไม่สามารถชี้ให้เห็นชัดถึงความแตกต่างไปจากการเรียนในระดับปริญญาโทได้

ด้านสื่อ-อุปกรณ์ ส่วนใหญ่ห้องสมุดมีหนังสือตำราที่ตรงกับสาขาการบริหารการศึกษาและมีความสำคัญสำหรับรายวิชาที่เกี่ยวข้องครบ ยกเว้นบางสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนปริญญาโทนอกสถาบัน ซึ่งต้องเดินทางมาใช้สื่ออุปกรณ์จากสถาบันหลัก นอกจากนี้ การนำสื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน เช่น การเรียนการสอนโดย Course ware ยังมีน้อยมากทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก บางสถาบันแม้จะระบุว่ามีการจัดการเรียนการสอนแบบ Distance learning แต่ก็ขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนในลักษณะ Two way หรือ Interactive การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลงานวิจัยต่างประเทศของผู้เรียน เช่น DAO ก็มีไม่มากนัก ซึ่งเห็นได้จากการศึกษาค้นคว้าแหล่งความรู้ของนิสิต/นักศึกษา ก็ยังคงอ้างอิงตำราภาษาไทยค่อนข้างมาก และขาดการประยุกต์แนวคิดจากฐานข้อมูลงานวิจัยต่างประเทศมาใช้ ส่วนการใช้อุปกรณ์ในการนำเสนองาน หรือใช้ประกอบการบรรยายของอาจารย์ ยังคงมีการใช้แผ่นใส แต่ก็มีการใช้เทคโนโลยีอื่นด้วย เช่น การใช้ LCD Projector, Visualizer (เครื่องฉายภาพแผ่นทึบ) ตลอดจนการใช้โปรแกรม Power point มากขึ้น รวมทั้งการจัดทำเอกสารในลักษณะของ e-book ผ่านทาง Course ware

ด้านการวัดและประเมินผล มีการประเมินอาจารย์ผู้สอนโดยนิสิต/นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชานั้นๆ แม้ว่าในบางมหาวิทยาลัยจะมีการติดตามโดยสำนักงานประกันคุณภาพของคณะหรือของมหาวิทยาลัย แต่ไม่ปรากฏว่ามีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างชัดเจน โดยการวัดผลการเรียนรู้ของนิสิต/นักศึกษา มีหลายวิธีขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอน

ด้านการสำเร็จการศึกษา กระบวนการสำเร็จการศึกษาล้ายคลึงกันทุกสถาบัน โดยมหาวิทยาลัยทุกแห่งได้ใช้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ทบวงมหาวิทยาลัย/สำนักงานสภาสถาบันกำหนด โดยมีได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการมากกว่าที่ทบวงมหาวิทยาลัย/สำนักงานสภาสถาบันกำหนด อย่างไรก็ตาม การสอบวัดคุณสมบัติ และสอบประมวลความรู้ ยังคงมีกฎเกณฑ์ที่แตกต่างกันระหว่างสถาบัน โดยบางสถาบันมีเพียงการสอบประเภทเดียว แต่บางสถาบันก็มีการสอบทั้งสองประเภท ทั้งนี้มีประเด็นที่น่าสังเกตประการหนึ่ง คือ วิทยานิพนธ์หรือปริญญานิพนธ์ของนิสิต/นักศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา ทั้งระดับปริญญาเอกและปริญญาโท ได้รับการพิมพ์เผยแพร่ไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะนำมาจัดพิมพ์เผยแพร่ในลักษณะของบทคัดย่อ หรือในงาน Symposium ทางการวิจัยด้านบริหารการศึกษาประจำปีเท่านั้น ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากการไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการให้วิทยานิพนธ์ ปริญญานิพนธ์ตีพิมพ์ ในวารสารที่มี Peer Review เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษา

ด้านความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากทุกประเภทสถาบันการศึกษา แต่ในเรื่องการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนเมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันการศึกษอื่น จะมีมากกว่า

คุณภาพของผลผลิต โดยด้านความรู้ที่ได้รับจากหลักสูตร ในการประเมินตนเองของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในสาขาการบริหารการศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับดีมากทุกประเภทสถาบันการศึกษา เช่น การอ่านเชิงวิเคราะห์จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ทักษะในการเขียนบทความ รายงานและความสามารถในการวิเคราะห์เรียบเรียง และนำเสนอ ทักษะในการติดต่อประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐ/เอกชนและชุมชน และทักษะในการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วิจารณ์ บนพื้นฐานของความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากทุกสถาบันการศึกษายกเว้นผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏที่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านคุณลักษณะที่ได้รับจากหลักสูตร ในการประเมินตนเองของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ได้รับจากหลักสูตร ใน

ภาพรวมอยู่ในระดับดีมากที่สุดทุกประเภทสถาบันการศึกษา ยกเว้นผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏที่อยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีเจตคติต่อการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยด้านคุณภาพในการปฏิบัติงานและคุณลักษณะของผู้สำเร็จ การศึกษาจากทุกประเภทสถาบันการศึกษาตามการรับรู้ของผู้บังคับบัญชา ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน แต่ในประเด็นของการยอมรับความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอกชนถูกรับรู้ในระดับดีมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่ ส่วนด้านเจตคติของผู้ได้บังคับบัญชา ผู้สำเร็จการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับดีปานกลาง ทุกประเภทสถาบันการศึกษา แต่ในประเด็นของความรู้สึกรักพอใจในตัวผู้บริหารที่สำเร็จการศึกษานั้นอยู่ในระดับดีมาก

ตอนที่ 3 เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการจัดทำวิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา ใช้การสนทนาและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยวิธีการสัมภาษณ์ ระดับลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการพูดคุยซักถามตัวต่อตัวระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล ตลอดจนการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์

ผลการวิจัยพบว่า ในระยะแรกเริ่มของการยกร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีงานวิจัยเกี่ยวกับใบประกอบวิชาชีพผู้บริหาร ในการประเมินเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารทางการศึกษา ประเภทชั่วคราว 3 ปี ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 5 ปี และสำเร็จการศึกษา ไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโททางบริหารการศึกษาจากสถาบันที่ได้รับการรับรองซึ่งผลจากงานวิจัยดังกล่าวมิได้นำสู่การสร้างระเบียบเชิงปฏิบัติ ทำให้เกิดความเข้าใจที่แตกต่างกันเกี่ยวกับใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา นับเป็นจุดเริ่มต้นของการสมัครเข้าเรียนปริญญาโทในสาขาการบริหารการศึกษาอย่างมากมาย เป็นประวัติศาสตร์ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษา ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงมีการแข่งขันกันเปิดหลักสูตร และใช้กลยุทธ์ดึงดูดค่าเข้าเรียนให้มากที่สุด หลายแห่งใช้กลยุทธ์? ง่ายครบ จบแน่นอน? จนเป็นที่มาของปัญหาคุณภาพวิทยานิพนธ์ ดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากนี้ ยังพบว่า รูปแบบการทำวิทยานิพนธ์แบบกลุ่มของบางสถาบัน ได้รับการวิพากษ์อย่างกว้างขวางจากสังคมวิชาการ สิ่งที่น่ากังขา คือ รูปแบบการทำวิทยานิพนธ์ ดังกล่าวมีความเหมาะสมเพียงใดสำหรับวุฒิมหาบัณฑิตทางการบริหารการศึกษาซึ่งควรต้องศึกษา

ค้นคว้า สร้างองค์ความรู้จากความสามารถทางวิชาการเฉพาะตัวที่แท้จริง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ได้บังคับบัญชาในทางวิชาการ และมีมาตรฐานของการทำวิทยานิพนธ์เทียบเคียงนานาประเทศ

ประเด็นที่สมควรพิจารณาอีกประการหนึ่ง คือ ภาระงานที่มีจำนวนมากของ อาจารย์ผู้สอนที่สอนทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนค่อนข้างจะห่างเหิน เป็นผลให้ผู้เรียนที่มีความสนใจน้อยไม่สามารถจะเรียนรู้และทำงานตามเงื่อนไขของหลักสูตรได้อย่างครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ หรือการทำสารนิพนธ์ เพราะผู้เรียนกับผู้สอนในฐานะที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์ที่มีความเข้มและความถี่ที่ควรจะเป็น ไม่สามารถจะให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียนได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้เรียนที่ต้องการจะจบการศึกษาเร็วหันไปใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้อง นั่นคือ เกิดการจ้างทำวิทยานิพนธ์ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเชื่อว่าวิกฤตดังกล่าวยังมีทางออก เนื่องจากยังมีอีกหลายสถาบันที่ยึดมั่นในมาตรฐานการผลิตและดำรงมาตรฐานคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับวิกฤติที่เกิดขึ้น ยังไม่ขยายขอบเขตไปถึงการศึกษาระดับคุณวุฒิบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา แม้จะมีบ้างแต่ก็เป็นเพียงการให้ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติขั้นสูงด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ แต่การเขียนแปลความ การสรุป อภิปรายผล เป็นหน้าที่ของเจ้าของวิทยานิพนธ์เอง

ตอนที่ 4 เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการลอกวิทยานิพนธ์ โดยศึกษาจากข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่ปรากฏเป็นเอกสาร เอกสารสำคัญได้แก่ ปริญญาบัตร/วิทยานิพนธ์ และสารนิพนธ์ที่สภามหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทแล้ว ข้อมูลที่ได้ในการวิจัยตอนนี้ได้มาจากเอกสารที่มีผู้นำมามอบให้ และสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตแล้วติดตามเอกสารฉบับจริง

ผลการวิจัยพบว่า การลอกวิทยานิพนธ์ มีทั้งลอกบางส่วน และลอกทั้งฉบับ ซึ่งนับเป็นประเด็นที่รุนแรงที่สุดในเชิงวิชาการและเชิงจริยธรรม สอดคล้องกับที่กลุ่มงานคณะกรรมการการการศึกษา สำนักกรรมการ 2 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ระบุว่า เป็นประเด็นที่มีความรุนแรงจนไม่สามารถให้อภัยได้ เพราะเป็นรายงานวิชาการที่ลอกเลียนความคิดหรือเนื้อหาสาระของผู้อื่น โดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มา เพื่อให้คนอื่นคิดว่าเป็นของตนเอง

ผลจากการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะเชิงนโยบาย ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา ดังนี้

1. ควรกำหนดเกณฑ์มาตรฐานผลผลิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดยมีการกำหนดคุณลักษณะและคุณสมบัติและมีกระบวนการวัดคุณสมบัติบัณฑิตศึกษาระดับชาติเพิ่มเติมจากเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาซึ่งเป็นเพียงแค่มาตรฐานปัจจัยและกระบวนการเท่านั้น
2. ควรเร่งรัดการออกพระราชบัญญัติความผิดทางการอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ซึ่งมีมาตรการในการป้องกันและลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจ้างทำและการลอกวิทยานิพนธ์ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว
3. ควรให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำแผนงานและมาตรการที่ชัดเจนและเร่งด่วนในการพัฒนาผู้สอนและหาอาจารย์ทดแทนอาจารย์ที่เกษียณอายุราชการไป
4. ควรมีกลไกในการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบให้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในประเด็นต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้รับผิดชอบหลักสูตร คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนภาระงานของอาจารย์ประจำแต่ละคนในการสอน การควบคุมวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์
5. ควรพัฒนาหลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษาให้มีความต่อเนื่องในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกให้เป็นหลักสูตรเดียวกัน โดยมีข้อกำหนดว่าปริญญาโท หรือปริญญาเอกต้องเรียนกี่หน่วยกิต วิชาบังคับมีอะไรบ้าง เงื่อนไขการสำเร็จการศึกษาคืออะไร หลักสูตรลักษณะนี้จะทำให้ผู้เรียนระดับปริญญาโทและปริญญาเอกมีโอกาสเรียนร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
6. ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษาให้เพียงพอกับความต้องการอาจารย์ผู้สอนของสถาบันการศึกษาที่ผลิตและพัฒนาผู้บริหาร
7. กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษาให้ชัดเจนว่าเป็นโปรแกรมเตรียมผู้บริหารหรือพัฒนาผู้บริหาร และกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะพัฒนาให้ชัดเจนว่าเป็นกลุ่มใดซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนมีจุดเน้นและมีประสิทธิภาพ
8. ควรสนับสนุนให้มีการเปิดหลักสูตรแผน ก (2) ให้มากขึ้น เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และเผยแพร่องค์ความรู้ทางการบริหารการศึกษาสู่สังคม เช่น จัดให้มีทุนวิจัย จัดให้มีเวทีแสดงผลการวิจัย เป็นต้น

9. ควรจัดประสบการณ์การบริหารในลักษณะการฝึกงาน (internship) ให้แก่นักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโปรแกรมเตรียมผู้บริหาร
10. ควรปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ให้รายวิชามีลักษณะบูรณาการเนื้อหาสาระของหลักสูตร และควรตระหนักถึงมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณวิชาชีพ) ของคุรุสภา ประกอบด้วย
11. ควรมีมาตรการ กลไก แนวปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ เพื่อป้องกันการคัดลอกหรือลอกเลียนวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์
12. ควรปรับปรุงเกณฑ์การรับเข้าศึกษาต่อ และเข้มงวดเรื่องคุณภาพของผู้เรียน
13. ควรปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ให้เนื้อหาสาระของหลักสูตรทันสมัยและสอดคล้องกับปัญหาความเป็นจริงของโรงเรียน
14. ควรให้คณาจารย์ทุกคนสอดแทรกจรรยาบรรณทางวิชาการและของผู้บริหารในทุก รายวิชา